

DEDICATE projekta praktiskā realizācija

RTU ZB direktore **Aijas Janbickas** informācijā dota iespēja iepazīties ar DEDICATE projekta mērķiem un partneriem - dalībvalstīm -, bet konkrētāk par to, kādu atdevi no bibliotēkas darbiniekiem prasīs praktiskā iekļaušanās šajā projektā, kā arī par jaunāko bibliotēkā - intervijā mūsu lasītājiem.

- Cik cilvēku no ZB piedalīsies projektā un kā notika viņu izvēle?

- Projekta pirmajā daļā "Apmācība treneriem" tiks iesaistīti astoņi mūsu darbinieki, galvenokārt no bibliogrāfijas nodaļas, kuriem ir liela pieredze informācijas iegūšanā, konsultāciju sniegšanā, arī semināros smeltas zināšanas par dažādām datu bāzēm, interneta iespējām. Būs arī cilvēki no citām nodaļām. Nozīmīgs ir angļu valodas zināšanu līmenis, jo kursi notiks ar datora starpniecību no tālienes, tādēļ svarīga ir ne tikai spēja saprast sacīto, bet arī kontaktēšanās un atbildes sniegšana angļu valodā. Visiem kursu dalībniekiem tiks izveidota t. s. elektroniskā konference, kad ikviens no deviņām partnervalstīm varēs savstarpēji sazināties un vērtēt tos materiālus, kurus katrs par attiecīgo tēmu ir izstrādājis. Tā kā tie būs ielikti internetā, varēs arī notikt diskusijas caur internetu.

- Kāds būs Latvijas dalībnieku ieguvums šajā projektā?

- Piedalīšanās projektā paaugstinās kvalifikāciju un paplašinās redzesloku savā specialitātē, uzlabos valodas zināšanas, iemācīs, kā darboties internetā - gan lielajā pasaules tīmeklī, gan pašiem ievietojot informāciju.

Tiks apgūta teksta dokumentu piegādes sistēma, par ko mūsu Rietumu partneri ir uzņēmušies šefību - katrs par kādu no dalībvalstīm. Šādu metodi turpmāk Latvijā varēs lietot katrs, kurš apgūs šo tālmācības kursu. Mūsu darbinieki, saņēmuši DEDICATE sertifikātu, varētu kļūt par šo kursu piedāvātājiem, par metodiskiem citām Latvijas bibliotēkām.

- Cik lielas ir projektam atvēlētās finanses un kādiem nolūkiem tās paredzētas?

- Projektā Eiropas Komisijas piešķirtais finansējums RTU ZB ir Ls 18 000, un tam ir vairākas sadaļas. Viena domāta komandējumiem, jo projekta laikā katrā no dalībvalstīm notiks sanāksmes. Otra domāta tehnikas iegādei, kas nepieciešama projekta īstenošanai. Ir arī tāda sadaļa, kurā varam iepirkt literatūru - gan drukāto, gan datu bāzes projekta vajadzībām. Pašreiz notiek sarunas Eiropas Komisijas līmenī: vai nauda būtu izmaksājama arī projekta dalībniekiem kā atalgojums.

Latvijas vienotais bibliotēku informācijas tīkls

- Kā esam "JI" rakstījuši jau agrāk, astoņas Latvijas lielākās bibliotēkas, tostarp arī RTU ZB, ir iesaistītas Melona fonda (ASV) un Latvijas valdības finansētajā projektā par vienotu bibliotēku informācijas tīkla izveidi Latvijā.

- Projektā par vienotu bibliotēku informācijas tīkla izveidi esam iesaistījušies kopš 1994. gada. Pagājušajā gadā Latvijas valdība tā īstenošanai piešķīra investīcijas, mūsu ZB - Ls 18 000. Par to iegādājāties 15 datorus, dažādu tīkla aparāturu, nedaudz programatūras.

Pašreiz notiek intensīvs darba posms, jo līdz 14. jūlijam no četrām piedāvātajām informācijas sistēmām - INNOPAC, VTLIS VIR-TUA (ASV), ALEPH (Izraēla) un ALISE (Latvija) - jāizvēlas viena, visām bibliotēkām kopīga. Martā Latviju apmeklēja trīs ārzemju sistēmu pārstāvji, demonstrēja tās šeit, savukārt mēs braucām apskatīt, kā sistēmas darbojas ārzemju bibliotēkās - Beļģijā, Šveicē un Lielbritānijā. Esam izteikuši savas prasības un piemērotības kritērijus, izstrādājuši nolikumu un algoritmu, kā izdarīt izvēli, lai tā būtu matemātiski pamatota.

Lēmums tiks pieņemts, septiņu bibliotēku direktoriem balsojot (Latvijas Akadēmiskā bibliotēka paliks pie savas jau iestrādātās sistēmas LIBER). Protams, Melona fonda pārstāvji labprāt redzētu, ka mēs izraugāmies kādu no ASV piedāvātajām, bet arī ALISES izvēles

gadījumā varbūt finansiālais atbalsts saglabātos, ja mēs pratīsim to pierādīt.

- Vai ir nosacījumi, kas liecina par labu kādai vienai no minētajām sistēmām?

- Bibliotēkā nepieciešamās pamatfunkcijas veic ikviens no tām - automatizē bibliotēkas procesus, veido elektronisko katalogu, piedāvā informācijas meklēšanas iespējas. Atšķirības funkcionalitātē ir tikai niansēs.

Bremzējoši ir citi faktori. Tā, piemēram, izvēloties kādu no ārzemju sistēmām, viņu tehnoloģija izradās nepiemērota mūsu bibliotēkām - tā jāmaina pašiem vai jālūdz to darīt sistēmas veidotājiem. Par sistēmas uzraudzību ir jāmaksā 15% no programmatūras cenas. Šī uzraudzība vairāk izpaužas kā konsultācijas pa telefonu vai pa internetu. Te radīsies svešvalodas problēmas, arī visa dokumentācija ir angļu valodā. Ne vienmēr mēs varēsim perfekti izstāstīt, kas ir noticis un kādas ir kļūmes.

Tādēļ sliecamies palikt pie ALISES jaunākās, modernās versijas. Latvijas bibliotēkām, kas piedalās projektā, ir atšķirīgs automatizācijas līmenis, tādēļ vienoties ir grūti.

Neziņa par ZB nākotni rada nestabilitātes izjūtu

- Vēl arvien nav skaidrības par mūsu tālāko ātrašanos Kaļķu ielas četrstāvu korpusā, - turpina A. Janbicka. - Seit ir izvietotas lasītavas, katalogu zāle, bibliogrāfijas nodaļa, direkcijas telpas. Rektors vienojies ar Rīgas domi, ka lasītavas un katalogu zāle paliek mūsu rīcībā, bet sarunās ar Rātsnama izbūves projekta autoriem uzzinām, ka arī šīs ēkas pārbūves gadījumā ceturrtā stāvā nevarēsim palikt. Ja fasāde tiks pārbūvēta, celtnī būs loģiem priekšā, un lasītava nevarēs normāli darboties.

Tas mūs ļoti uztrauc. Ja būs jāsaspiežas tornī, tad varu sacīt, ka tas nav iespējams. Tur ir krātuves, iekšējās nodaļas, mācību abonementi ar milzīgu daudzumu grāmatu, bet nav plašāku telpu, kurās varētu izvietot lasītavas, katalogus un interneta pakalpojumu zāli. Jāpārbūvē ieeja no torņa, jāiekārto garderobe, būs jāpārbūvē sienas un telpas, lai varētu nodrošināt normāla darba procesus. Arī saistībā ar Melona projektu nevaram būt pārliecināti, ka, iekārtojot nepieciešamo datoru tīklu, tas drīz nebūs jājauc nost.

Šī neskaidrība rada darbā nervozitāti un nestabilitātes izjūtu. Visam vajadzīgi līdzekļi, bet četrstāvu korpusā virs lasītavām joprojām tek jumts pat listot vismazākajam lietiņam, līdz ar to tiek bojātas mēbeles, parkets, baidāmies par datoru stāvokli, cilvēkiem uz galvas pil domas.

Lai uzzinātu lasītāju domas par bibliotēkas darbu, sastādījām un izsūtījām aptaujas anketas uz katedrām un institūtiem. No saņemtajām atbildēm secinām, ka visi ir neapmierināti, jo bibliotēkā nav jaunākās literatūras. Starptautiskā Tehnoloģisko universitāšu bibliotēku asociācija, kurā iestājušies arī mūsu bibliotēka, uzskata, ka šo universitāšu bibliotēkām jābūt vadībā ar savām jaunākajām tehnoloģijām, taču mūsu finansējums vēl arvien ir ļoti mazs.

Šajā gadā RTU tāmē mums paredzēti Ls 8 000 - gan mācību grāmatām, gan avīzēm un žurnāliem. Iepērkam nedaudz grāmatu, esam pasūtījuši žurnālus - gan Latvijas zinātniskos, gan Krievijas, kas iznāk lētāk, arī ārzemju.

Izglītības un zinātnes ministrijā notika sēde, kur tika pieaicināti lielāko bibliotēku pārstāvji, lai izstrādātu projektu informatīvā nodrošinājuma uzlabošanai. Tika pieņemts lēmums, ka katrai augstskolu bibliotēkai varētu paredzēt vienai profesoru grupai četras grāmatas gadā piecos eksemplāros par Ls 30 lielu summu. Mēs šajā projektā par RTU paredzamām 133 profesoru grupām varētu pieprasīt apmēram Ls 80 000. Paredzot iepirkt ne tikai mācību, bet arī uzzīņu un zinātnisko literatūru, periodiku, kopēšanas tehniku, sasummējam šajā projektā Ls 208 100. Ja saņemtu kaut vai daļu no šādas naudas, tad tas jau būtu atspēriens.